

Verdigehetsenteret

KOMPETANSE FOR EN VERDIG ALDERDOM

Stiftelsen Verdigehetsenteret

Org. nr. 994 451 952

Innspill til Helsedirektoratet om Nasjonal aktivitetsgaranti for eldre

Verdigehetsenteret er et nasjonalt kompetansesenter innen eldreomsorg. Som et tverrfaglig senter er vi særlig opptatt av samskaping og nytenking, og vi verdsetter muligheten til å bidra med våre perspektiver. Våre innspill bygger på en kombinasjon av forskningsbasert kunnskap og erfaring fra praksisfeltet.

Vi vil spesielt løfte frem tre faktorer vi mener er bærende for at en nasjonal aktivitetsgaranti for eldre skal fungere godt i praksis.

1. Ressurser og lik tilgang, garantien må gjelde både i by og distrikt.
2. Frivillighetskoordinator i kommunen, et bærende ledd for systematikk, tilgjengelighet og bærekraft.
3. Kultur, kunst og aktivitet som fundament i omsorg, aktivitet må forstås som en integrert del av helse og livskvalitet, ikke bare et tillegg.

Frivillighetens betydning og potensial

Frivillighet i helse- og omsorgssektoren utgjør i dag kun 7 % (frivillighetsbarometeret 2024). Det finnes med andre ord et stort uutnyttet potensial. Frivillig innsats er en viktig ressurs og utfoldes på en rekke arenaer: hjemme hos eldre og alvorlig syke, i lokalsamfunnet gjennom tur - og treningsgrupper samt støttegrupper, og på sykehjem, aktivitetstilbud og sykehus. Frivillighet gir verdi både til den som mottar og den som bidrar. Den kan forebygge ensomhet, styrke helse og bidra til opplevelse av tilhørighet. Samtidig krever helsefrivillighet særskilt kompetanse, særlig i møte med sårbare grupper. For å sikre systematikk og kvalitet er en frivillighetskoordinator i kommunen avgjørende. Kommunen kan ikke bestille frivillighet, men kan tilrettelegge og skape gode rammer. Koordinatorrollen gjør det mulig å følge opp kartlegginger av behov, sikre at aktivitetene faktisk blir gjennomført, og sørge for at informasjon om tilbud når ut til flere.

Godt samspill med frivillige

Kommunen har ansvar for lovpålagte tjenester, mens frivilligheten bygger på frihet og selvstendighet. Dette kan skape uklarhet i forventninger og roller. I tillegg berører samarbeidet både juss og etikk. Frivillige møter ofte sårbare grupper, og det krever bevissthet om ansvar, grenser, taushetsplikt og personvern. Derfor er det avgjørende at kommunene har kompetanse på godt samspill med frivillige, og at en frivillighetskoordinator er en prioritert stilling for å bygge bro, tydeliggjøre rammer, ivareta de frivillige og sikre et trygt og bærekraftig samspill.

Samtidig er det viktig å understreke aktivitørens rolle. Aktivitører har en fagkompetanse som gjør dem i stand til å planlegge, tilrettelegge og gjennomføre meningsfulle aktiviteter som styrker både mestring, trivsel og sosial tilhørighet. Ofte fungerer aktiviteten også som en koordinator, med evne til å veilede frivillige og

knytte sammen ulike ressurser. Likevel ser vi en tendens til at aktivitørstillinger kuttes, noe som svekker grunnlaget for gode aktivitetstilbud. Et sykehjem som prioriterer aktivitør kan i stor grad sikre dette arbeidet uten frivillige, mens frivilligheten bør komme i tillegg og skape enda større bredde og variasjon i aktivitetene.

Eksempler fra praksis

- Frivillige som følgesvenner til aktiviteter og kulturtilbud – spesielt viktig når transport er en barriere.
- Innkomstsamtaler på sykehjem kartlegger interesser, men uten oppfølging mister de verdi. Koordinator kan sikre realisering av aktivitetene.
- Verdighetscenterets [Idebank](#) samler lokale initiativ og sprer inspirasjon – små tiltak kan utvikles videre og skape ringvirkninger nasjonalt.

Nærmiljø som bryr seg

Et nærmiljø som bryr seg – [compassionate communities](#) – er en sentral forutsetning for å lykkes. Godt naboskap, omsorg for hverandre og samarbeid mellom kommunal og frivillig sektor er avgjørende for å skape gode liv hele livet. Kommunene må derfor ha en uttalt satsing på samskaping med nærmiljø og frivillig sektor, implementert fra topp til bunn. En aktivitetsgaranti bør ikke kun gjelde eldre med kommunale tjenester, men favne bredere. Med en bevisst satsing på frivillighet, godt naboskap og nært samspill kan vi skape varige og inkluderende løsninger for fremtidens omsorg.

Verdighetscenteret kombinerer utdanning, praksis og forskning, og tilbyr en bred kompetanseplattform som støtter kommunene i å utvikle frivillighet og aktivitet i eldreomsorgen. Gjennom etterutdanningen *Frivillighet i eldreomsorg* utdannes frivillighetskoordinatorer, og vi tilbyr i tillegg kurs, webinarer, fagforum og en årlig nasjonal konferanse som bidrar til å styrke både kunnskap og nettverk. Vi utvikler konkrete fagressurser som [Håndbok for frivillighetskoordinering i eldreomsorgen \(revidert utgave høst 2025\)](#), Inspirasjonshfte for hjemmetjenesten (utgis høst 2025), og [Verdighetscenterets samspillmodell](#), Samhandling med frivillige - etikk og juss (ny og oppdatert utgave vår 2026) Vi har også initiativer som [Rom for drømmer](#) (kunst og kultur) og [Øyeblikkets kunst](#).

Verdighetscenteret står tett på både kommunenes og det frivillige lag- og organisasjonslivet, og kan dermed bidra med systematisk og praksisnær kunnskap inn i utformingen av en nasjonal aktivitetsgaranti.

Med kompetanse, verktøy og praksiserfaring, og med tett kontakt til praksisfeltet, ønsker vi å bidra til at garantien blir realistisk, inkluderende og godt forankret i hverdagen.

Bergen, 3.oktober 2025

Silje B. Eikemo

Daglig leder, Verdighetscenteret